

Catherine Samary

Kommentarer till det ”Feministiska manifestet mot kriget”

Ur *International Viewpoint* 25/3 2022

Denna artikel diskuterar hur man bör förhålla sig till kriget i Ukraina. Utgångspunkten är ett ”Feministiskt manifest”, som Samaray är kritisk mot. Det gäller dess syn på krigets karaktär och de pacifistiska uppfattningar som genomsyrar detsamma. Därför avstod hon också ifrån att underteckna manifestet. *OBS en översättning av Manifestet ingår som bilaga nedan.*

Samarays åsikter överensstämmer i huvudsak med de som framförts av Gilbert Achcar (i [Om kriget i Ukraina](#)), Mark Johnson och Pierre Rousset ([Tesar om fredsrörelsen och solidariteten med Ukraina](#)), samt i uttalandet [Nej till Putins invasion av Ukraina! Stöd det ukrainska motståndet!](#) från Fjärde internationalens byrå i början av mars.

Om författaren:

Catherine Samary medarbetar regelbundet i tidningarna *Le Monde Diplomatique*, *International Viewpoint* och *Tout est à Nous* (NPA:s tidning). Hon har sedan länge intresserat sig för Östeuropa och är bl a författare till boken *Yugoslavia Dismembered* (1995). På marxistarkivet finns flera texter av henne, se [Catherine Samary](#).

Både Samarays text och manifestet är översatta av Göran Källqvist.

MF

Catherine Samary (foto: DR)

Jag skrev inte under *Manifestet från "Feminister mot kriget"*,¹ trots att jag (som jag sa till den kamrat som skickade det till mig) delar många aspekter hos manifestet, som har skrivits under av kvinnor som jag värderar högt. Jag hoppas att min text kommer att tolkas som ett bidrag till en nödvändig dialog.

Min främsta meningsmotsättning rör den "konkreta analysen av de konkreta förhållandena" – eller karaktären på detta krig. En sådan analys avgöra alltid hur internationalister formulerar sina ståndpunkter – och jag tror också att det krävs en sådan analys av de specifika situationerna för att kunna avgöra de feministiska svaren. Men i detta avseende tenderar manifestets formuleringar tvärtom att gå i riktning mot att uttrycka allmänna pacifistiska ståndpunkter – vilket utan tvekan hänger ihop med en politisk analys som inte skiljer mellan angreppskrig och ett legitimt motstånd. Hursomhelst skriver jag inte under på en feminism som försvarar tanken att kvinnor "av naturen" aldrig skulle ta upp vapen.

Debattens viktigaste punkt är därmed vår tolkning av krigets orsaker, som framställs som en konflikt mellan imperialismen. Om så vore fallet skulle jag stöda en radikal pacifism. Den skulle likna den pacifism som Jaurès förespråkade på randen till det första interimperialistiska kriget, inför vilket Zimmerwaldanhängarnas revolutionära defeatism var fullständigt berättigad. Jag vill tillägga, att det gentemot det krig som Putin har startat självklart är fullt berättigat med pacifism i Ryssland, i synnerhet en feministisk pacifism som manifestet frammanar – men tyvärr utan att skilja mellan hur denna uppfattning förankras hos kvinnor i angripandet och kvinnor i det angripna landet. Med sin analys av konflikten kan inte manifestet upprätta band med de ukrainska feminister som deltar i motståndskampen. Jag hoppas och tror att mödrar, hustrur och systrar till de ryska soldater som man påstod skulle skickas på "militära operationer", och som kommer att dö i ett smutsigt krig, kommer att få en grundläggande roll för att beseгра Putin. Å andra sidan sa jag i mitt nekande svar till de som tagit initiativ till manifestet, att jag respekterar både de ukrainska kvinnor som har flytt från landet och kriget för att skydda sina barn och de som har stannat kvar för att (obeväpnade och beväpnade) ansluta sig till försvaret av sitt land.

Men det betyder att vi måste erkänna att det väpnade motståndet i Ukraina är ett "rättfärdigt krig", ett försvarskrig som förs av ett folk vars oberoende existens Putin uttryckligen vill ifrågasätta. På randen till sin "operation" åberopade han absolut inte argumenten om NATO, utan istället det han kallade Lenins konstgjorda "skapelse" när denne skrev in i Sovjetunionens konstitution att Ukraina och Belarus erkändes som fullt åtskilda från Ryssland och att folken förlänades rätten till självbestämmande. När Putin inledde sin "operation" – som han trodde skulle bli en lätt sak – använde han det tsaristiska förflutna och Stalin mot Lenin och dessa rättigheter. Han möter motstånd från hela det ukrainska folket – män och kvinnor från samtliga regioner – inklusive rysktalande (såsom president Zelenskyj). Det första resultatet av kriget är och kommer (gentemot en marionettregim) att bli att den ukrainska nation som håller på att byggas upp kommer att konsolideras, och kämpa för sin värdighet och rätt till självbestämmande.

Att bemöta det krig som Ryssland har inlett mot Ukraina med krav på "fred" och diplomatiska förhandlingar – att vägra väpnat motstånd (och medel för att genomföra det) – innebär i praktiken hursomhelst en uppmaning till kapitulation för Putin och stormakterna. Vi kan diskutera olika sätt att ifrågasätta en orättvis samhällsordning och hur våld ska besvaras, och aggressioner ska fördömas och avvisas. Men för mig förefaller det avgörande att betona de val som den angripna befolkningen uttrycker – i detta fall det ukrainska folkets rätt till självbestämmande mot kriget och de inhemska och internationella förhållanden som det är förankrat i. Denna betoning av de konkreta omständigheterna står i motsättning till "geostrategiska" tolkningar

¹ Se bilagan nedan.

av konflikter, som inskränker människor till marionetter i händerna på den ena eller andra sidan.

En analys av den konkreta aggressionens karaktär innebär tyvärr inte att debatten om analyserna av befrielsekampen och dess uppgifter är slut. Det är självklart att alla konflikter utnyttjas av världens stormakter. Biden hoppas kunna sälja skiffergas istället för den ryska gasen. Och vapenindustrin som tvingades inregistrera följder av USA:s nederlag i Afghanistan är överförtjust över den andra omedelbara effekten av Putins krig (som han inte förväntade sig) – att NATO och EU och deras militärbudgetar befästs, åtminstone på kort sikt.

Men under sitt motstånd använder det ukrainska folket inte bara vapen som det själv producerar, utan också vapen som har tillverkats i NATO-fabriker. Det räcker inte för att förneka att deras beslut att kämpa, och således deras motivation, togs självständigt. Inte heller har det (hittills) förändrat karaktären på kriget – som NATO-styrkorna inte vill förvandla till ett krig mot Ryssland. Men det är därför kritiken och ifrågasättandet av NATO – som speciellt sedan 1991 är en internationell och aktuell fråga – inte går att förstå inför Putins fasansfulla och hotfulla krig i Ukraina om det uttrycks i paroller om att vägra skicka försvarsvapen till det ukrainska folket – eller likställer Ryssland och NATO när kriget analyseras. På samma sätt förlorar den internationalistiska parollen – bekämpa din egen imperialism – all mening och innehåll om antiimperialister är likgiltiga inför de öden där förövarna är ... en annan imperialism.

En annan sak – som inte för ett ögonblick rättfärdigar detta krig – är det radikala, kritiska ifrågasättandet av de ekonomiska, politiska och militära institutioner och förhållanden som har format den europeiska kontinenten – öst och väst – och resten av världen sedan 1989/1991. Men det är tidsmässigt en annan sida av analyserna och parollerna.

Kriget kommer att leda till en polarisering i Ukraina och världen, bland annat att den yttersta högerns ultramilitaristiska, fascistiska del av det ukrainska motståndet kommer att växa: den riktade dödshot mot Zelenskyj redan vid hans första försök till dialog i Donetsbäckenet och med Putin. Den ukrainska presidenten/soldaten är i själva verket omgiven av två (mycket olika) styrkor från yttersta högern: Putins storryska styrkor (med sin statsmakt och sina legoknektar), och de andra, som försvarar en ”ryskfientlig” ukrainskhet. Han är själv varken fascist eller den marionett som Putin föraktar – eller en Ho Chi Minh. Och att han försvarar en liberal samhällsordning som är beroende av oligarkerna – och är oförmögen att se att hans folks svåra situation liknar palestiniernas situation, något som på ett dramatiskt sätt visade sig i hans tal i Israel – kräver att internationalister ger sitt stöd till det ukrainska motståndet med kritiskt oberoende.

Vi måste göra allt vi kan för att säkerställa att det som väger tyngst när angriparen Putin besegras, blir att se till att det underifrån befästs en ukrainskhet som är mycket bredare, inkluderande och rotad i samhället än den rasistiska yttersta högerns ukrainskhet, och där det finns en vänster som bekämpar alla nyfascismer i Ukraina och Ryssland. En vänster som även tar itu med Zelenskyj i tider av krig, så att inte arbetarna får bära kostnaderna för Ukrainas skuld och krigskostnaderna istället för oligarkerna. Det är som stöd till denna sköra men outhärliga vänster i Ukraina som vi tillsammans med antikrigsrörelsen i Ryssland måste bygga en internationalism underifrån.

Denna uppgift står inför ett sammanhang som präglas av historiska arv – från de gamla imperierna till stalinismen, via kampen mot nazismen och den kapitalistiska globaliseringens katastrofer efter 1989 – och som måste analyseras ur ett radikalt befriande perspektiv, mot alla förtryckande förhållanden. Under denna process har den internationalistiska feminismen en viktig roll att spela.

Bilaga:

Manifest från "Feminister mot kriget"

[[Feminist resistance against war](#), 14 mars 2022.]

Undertecknade:

Fördömer starkt Putinregimens invasion i Ukraina, som redan har lett till tusentals döda och hundratusentals fördrivna, och har orsakat en skärpning av konfrontationen mellan de imperialistiska blocken på global nivå.

Vi avvisar de ståndpunkter som har framförts under de senaste dagarna och som fördjupar den krigshetsande spiralen. Vi avvisar de beslut som innebär att fler vapen tillförs konflikten och att krigsbudgeterna ökar. Vi avvisar de säkerhetsbeskrivningar som förstärker den auktoritära logiken och militariseringen. Inte i vårt namn.

Vi måste minnas att NATO är medansvarig för situationen, som har skapats av dess globala utvidgning och militaristiska säkerhetsnarrativ. Vapen förlänger kriget, förlänger barbariet och förlänger lidandet. Det finns inget bättre säkerhet än fred.

Med detta manifest tar vi det upprop som har lanserats av ryska feministiska grupper och ansluter det till Feministiskt motstånd mot kriget! På detta sätt återupplivar vi den övergripande feministiska historiska tanke som har funnits med under kampen mot de reaktionära krigen, från den rörelse som leddes av Rosa Luxemburg 1914, Greenham Common-lägrets kärnvapenmotstånd på 1980-talet, eller rörelsen Kvinnor i svart mot krig, för att bara nämna några få.

Vi är med Ukrainas folk som vill återställa freden i sina liv och kräver vapenstillestånd. Vi är med de mobiliserade ryska medborgarna som, trots förtryck och hot från Putins auktoritära och förtryckande regim kräver att den militära invasionen upphör.

Det är därför vi säger "Feministiskt motstånd mot kriget". Bakom "Nej till kriget" finns det inte en naiv ståndpunkt. Den enda verkliga vägen till fred är nedtrappning av kriget. **Vi kräver att situationen djärvt ska ledas i en ny riktning för att bryta den militaristiska spiral som har inletts av Ryssland och stötts av NATO. Vi kräver att Ukrainas utlandsskuld på 125 miljarder dollar omedelbart skrivs av, som en konkret åtgärd för stöd till det ukrainska folket, och vi fördömer de reformer och villkor som IMF har genomdrivit på senare år.**

Vårt engagemang och våra handlingar måste lära av det senaste seklets smärtsamma erfarenheter av krig och konflikter i Europa. Krig går inte att försona med den feministiska rörelsens grundläggande värderingar och mål. Vi står för fred, samexistens mellan folken och en demokratisk lösning på konflikter.

Vi är många som säger nej till krig, imperialism, patriarkat, auktoritarism och militarism.

Vi är framtiden som kommer att segra.

I skrivande stund så har nära 2700 personer undertecknat manifestet. Se <https://feministsagainstar.org/>